Kedves Tibor! Kedves Kollégák, kedves Vendégeink!

Sokat beszélünk arról, mire jó a felfedező, kíváncsiságvezérelt kutatás, mi a haszna. Az űrkutatás esetében különösen jogosnak tűnhet a kérdés: miért kell odafönt kísérletezni? Miért költünk rengeteg pénzt arra, hogy ember menjen a világűrbe? Egy személyes élményt szeretnék megosztani ezzel kapcsolatban.

1968 decemberében az Apollo–8 űrhajósai az emberiség történetében először kerülték meg a Holdat. Ekkor készült az a híres fénykép, amelyen a Hold szürke felszíne fölött feltűnik a fantasztikusan kék Föld, mögötte a világűr mélységes feketeségével. Ez a kép megváltoztatta az emberiség gondolkodását. Egyszerre kívülről láttuk a saját világunkat: milyen kicsi, milyen törékeny, és mennyire rá vagyunk utalva erre az egyetlen bolygóra.

Ez a felvétel a modern környezetvédelmi gondolkodás egyik jelképe lett, és hozzájárult ahhoz, hogy a Föld megóvását közös ügyünknek tekintsük. Íme, egy elsőre talán haszontalannak tűnő, távoli űrkutatási vállalkozás nagyon is földi hozadéka. Nekem már saját emlékeim vannak ennek a fényképnek a közléséről. Elindultunk a Hold felé, és közben másként kezdtünk gondolkodni a Földről.

A következő nyáron, 1969-ben hatéves voltam, és a szüleim megengedték, hogy éjszaka fennmaradjak, és az osztrák televízió egyenes adásában nézzem a holdraszállást. A szokatlan éjjeli időpont, az egész család izgalma, annak az idegen világnak az első közeli képei életre szóló emlékeim maradtak.

Sokkal később, amikor már a Nemzetközi Űrállomás keringett a Föld körül, egészen másfajta élmény volt az éjszakai égbolton vadászni azt a fényes, gyorsan mozgó pontot. Megtalálni, követni, és közben belegondolni: ott emberek vannak. Mi itt állunk a földön, ők pedig néhány perc alatt átszelik fölöttünk az eget.

Azt hiszem, ebben a teremben szinte mindenki tudna hasonló élményeket felidézni. Az űrhajózás azon kevés ügyek egyike, amelyek iránt nagyon különböző érdeklődésű emberek is lelkesedni tudnak. Egy indulást nézve néhány percre mindenki ugyanazért izgul. És amikor magyar kutatóűrhajós indul útnak, ez az élmény különösen személyessé válik.

Kapu Tibor révén sokan érezhették úgy, hogy egy kicsit nekik is közük van ahhoz, ami odafönt történik. Köszönöm ezt az élményt, Tibor.

Ma pedig arról hallhatunk, mi történt abban a fényes pontban, miközben mi idelentről figyeltük.

Mert ha az űrállomásra kutatói szemmel nézünk, egy különleges laboratóriumot látunk. Olyan környezetet, ahol megvizsgálhatjuk, hogyan viselkednek anyagok, eszközök és élőlények a földitől eltérő, a tartós súlytalanság körülményei között.

A mai programból az is kiderül, milyen sokféle kérdés fér el egy ilyen laboratóriumban. Szó lesz mozgáskövetésről, sugárzásmérésről és növénynevelésről, de arról is, hogyan változik az emberi szervezet működése, az ember közérzete az űrben, vagy miként növekednek a kristályok. Ezek a vizsgálatok a földi folyamatok megértéséhez is hozzájárulhatnak: az űrállomáson gyűjtött tapasztalatokból idelent is új kutatási irányok, módszerek és alkalmazások születhetnek.

A legtöbb űrrepülés néhány napos esemény. Elindul az űrhajó, dolgoznak odafenn az űrhajósok, majd hazatér a személyzet. A tudományos munka időtartama ennél jóval hosszabb. Évekkel korábban megszületik egy kérdés, elkészül egy műszer, sokszor kell kipróbálni egy kísérletet. A hazatérés után pedig következik az adatok feldolgozása, az összehasonlítás, az értelmezés. Ebből születnek majd azok az eredmények, amelyekre más kutatók is építhetnek.

Ezért örülök különösen annak, hogy ma itt, az Akadémián találkozunk, és a kísérletek mögött dolgozó kutatókat, mérnököket is meghallgathatjuk. A kétszáz éves jubileumi időszakunk végéhez közeledve jó alkalom ez arra, hogy a következő évek, évtizedek tudományáról beszéljünk. A programban egyetemek, kutatóintézetek és vállalkozások munkája találkozik. Az Akadémián különösen fontosnak tartjuk, hogy ezek a műhelyek ismerjék egymás kérdéseit és lehetőségeit. Egy ilyen találkozóból akár a következő közös kísérlet ötlete is megszülethet.

Biztosan most is vannak olyan gyerekek, akik Kapu Tibor útját követve szereztek életre szóló emléket. Jó lenne, ha közülük minél többen kapnának lehetőséget arra, hogy egyszer a saját kérdéseiket, a saját kísérleteiket is eljuttassák egy ilyen laboratóriumba.

Köszönöm mindazok munkáját, akik ezt a programot és a mai találkozót lehetővé tették. Örömmel köszöntöm Önöket az Akadémián, és kíváncsian várom az előadásokat.